

Číslo: 2043/2022-2023

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od **27. 02. 2023** do **03. 03. 2023** a v dňoch **06. 03. 2023, 08. 03. 2023**
a **13. 03. 2023**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola Jánosa Aranya s vyučovacím jazykom maďarským – Arany János Alapiskola, Hlavná 509/22, Okoč – Ekecs	
Zriaďovateľ	Obec Okoč

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Zuzana Csápaiová, riaditeľka školy

Mgr. Júlia Némethová, zástupkyňa riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 2043/2022-2023 zo dňa 31. 01. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Ladislav Deák, školský inšpektor, ŠIC Trnava

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Stav a úroveň vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola štátna plnoorganizovaná základná škola (ZŠ) s vyučovacím jazykom maďarským, ktorú navštevovalo 206 žiakov (na 1. stupni 96, na 2. stupni 110). Z celkového počtu bolo 10 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ktorí sa vzdelávali podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu v bežných triedach. Žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a z marginalizovanej rómskej komunity škola neevidovala. Z predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJSJ) na konci školského roka 2021/2022 prospeli všetci žiaci.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Analýzou školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) sa zistilo, že učebnými osnovami (UO) predmetu SJSJ pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli vzdelávacie štandardy inovovaného štátneho vzdelávacieho programu. Učebný plán školy (UP) akceptoval rámcový učebný plán (RUP). Vyučovanie predmetu SJSJ bolo v 5. a 7. ročníku posilnené disponibilnými hodinami. V rozvrhu hodín školy bolo zabezpečené každodenné vyučovanie predmetu SJSJ.

V aktuálnom školskom roku pri výchove a vzdelávaní v škole v plnom rozsahu postupovali podľa **nezmeneného ŠkVP**. Nemodifikovali UP a UO v predmete SJSJ pre primárne, ani pre nižšie stredné vzdelávanie. Nezmenili organizáciu vyučovania, ani neupravili systém hodnotenia a klasifikácie. Triedy sa nedelili vo všetkých ročníkoch na vyučovacích hodinách SJSJ na skupiny s počtom žiakov do 17¹.

¹ v 2. ročníku prekročený počet žiakov v skupine

Odbornosť vyučovania predmetu SJSJ bola celkovo zabezpečená na 100 %.² Na 1. stupni predmet vyučovalo 5 kvalifikovaných učiteliek, na 2. stupni 2 kvalifikované učiteľky.

V škole používali **učebnice** schválené MŠVVaŠ SR pre školy s vyučovacím jazykom maďarským. Z rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že nemali problém s ich zabezpečením. Pri vyučovaní predmetu SJSJ využívali aj pripravené učebné texty z vlastných zdrojov.

Zistenia z priameho pozorovania vyučovacieho procesu

Priebeh výchovno-vzdelávacieho procesu bol v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra sledovaný celkovo na 18 vyučovacích hodinách, z nich 8 na 1. stupni a 10 na 2. stupni.

Primárne vzdelávanie (8 hodín)

Žiaci na sledovaných hodinách prevažne preukázali primerané komunikačné spôsobilosti. Texty piesní a detských hier určených na memorovanie ovládali. Pri používaní základnej slovnice správne artikulovali a uplatňovali spisovnú výslovnosť. Bežné pokyny učiteliek chápali a vcelku porozumeli ich súvislému prejavu. Na všetkých hodinách používali modelové vety, na 3 z nich ich podľa potreby dokázali aj obmieňať a rozvíjať. Na polovici sledovaných hodín boli podnecovaní k tvorbe dialógov na základe modelových viet, v ich produkcii však boli menej zruční.

Väčšina žiakov porozumela počutému textu a jednoduchým otázkam týkajúcich sa jeho obsahu a na kladené otázky zväčša odpovedali bez výraznej pomoci učiteliek.

Zaradené, veku primerané texty väčšinou vedeli (nahlas) plynule čítať so správnou artikuláciou a dokázali v nich určiť kľúčové slová a vyhľadať základné informácie. Na základe pomocných otázok dokázali reprodukovať text, ale k tvorbe jednoduchých otázok vyplývajúcich z jeho obsahu boli stimulovaní minimálne. V priebehu vyučovania im nebol vytvorený priestor na sformulovanie základnej myšlienky prečítaného textu, ani na vyjadrenie vlastného postoja.

V písomnom prejave primerane aplikovali pravidlá slovenského pravopisu.

Rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (ústnych a písomných) **učiteľky** podporovali predovšetkým kladením jasne sformulovaných otázok, zaraďovaním opakovania a utvrdenia si osvojeného učiva (slovnice), spievaním piesní, recitovaním básní a stimulovaním žiakov k písaniu textu na tabuľu a do zošitov. Podnecovali ich k tvorbe krátkeho dialógu podľa vzorového rozhovoru, pričom ich systematicky upozorňovali na správnu výslovnosť a artikuláciu. K tvorbe krátkeho súvislého prejavu ich nevyzývali.

Čitateľskú gramotnosť žiakov rozvíjali na všetkých sledovaných hodinách počúvaním textu v podaní učiteľov a zadávaním otázok na zisťovanie porozumenia. Zaraďovali hlasné čítanie, pričom nabádali žiakov aj k sumarizácii textu, avšak k vyjadreniu vlastných postojov a skúseností ich nepodnecovali. Zapájali ich aj do hrových rečových činností, do čítania s predpovedaním deja, dramatizáciu textu však do vyučovania nezaradili.

Vo vzťahu k stanoveným cieľom vyučovania účelne využívali učebnice, pracovné zošity, tematické nástienky a tiež informačno-komunikačné technológie (IKT). Metodické listy, vydané Štátnym pedagogickým ústavom (ŠPÚ), nevyužívali.

Kompenzačné opatrenia zamerané na málo úspešných žiakov realizovali zväčša prostredníctvom individuálneho prístupu k nim a predĺženého výkladu preberaného učiva. Posilneniu sociálneho učenia venovali pozornosť na každej hodine, avšak rovesnícke učenie nezaradili. Diferenciáciu úloh a činností podľa špecifických potrieb a možností žiakov uplatňovali len na polovici sledovaných hodín.

Z metód na vyučovanie jazyka učitelia preferovali priamu (direktnú), audiovizuálnu, audiolingválnu, komunikatívnu metódu, v menšej miere metódu odpovede celým telom a situačnú metódu. Zriedka bola uplatnená gramaticko-prekladová metóda a hranie rolí. Didaktická hra v slovenskom jazyku, projektové vyučovanie, brainstorming a brainwriting v priebehu vyučovania zaradené neboli.

² 1. stupeň 100 %; 2. stupeň 100 %

Nižšie stredné vzdelávanie (10 hodín)

Na sledovaných hodinách **žiaci** prevažne porozumeli bežným pokynom učiteľov, ich súvislému prejavu však rozumeli len v menšej miere. K používaniu osvojenej slovnej zásoby neboli systematicky vedení, žiaci 7. a 5. ročníka boli vo vyučovacom procese prevažne pasívni alebo komunikovali len v materinskom jazyku. Na 1 hodine dostali príležitosť k tvorbe krátkeho dialógu pomocou počutého a prečítaného textu, k recitovaniu básní alebo spievaniu pesničiek neboli podnecovaní na žiadnej z hodín.

Počutým textom väčšina z nich porozumela, ale odpovedať na otázky z nich nedokázali, prejavovala sa u nich značná komunikačná bariéra (odpovedali materinským jazykom). Nahlas čítali plynule, vyhľadat' a určovať kľúčové slová a základné informácie z textu alebo ho reprodukovať na základe pomocných otázok učiteľov dokázali v menšej miere. V 8. A triede učiteľka podnecovala žiakov k sformulovaniu základnej myšlienky prečítaného textu (Tulák), ale žiaci túto možnosť nevedeli využiť. Vyjadriť vlastný postoj alebo skúsenosť z prečítaného textu dokázali len žiaci 9. A triedy³, na ostatných hodinách vytvorený priestor k sformulovaniu svojho názoru k učebnej téme využiť nevedeli. Aplikácia pravidiel slovenského pravopisu v ich písomnom prejave bola priemerná.

Učiteľky rozvíjali komunikačné kompetencie žiakov kladením jasne sformulovaných otázok, opakovaním a utvrdením už osvojeného učiva, písaním textov do zošitov, do pracovných zošitov a na tabuľu. Ojedinele ich podnecovali k tvorbe krátkeho súvislého prejavu alebo jednoduchých dialógov a upozorňovali ich na správnu výslovnosť a artikuláciu. Spievaniu piesní, recitovaniu básní a zaradeniu uvoľňovacích cvičení však nevenovali žiadnu pozornosť.

Čitateľskú gramotnosť žiakov rozvíjali na každej hodine zaradením tichého a hlasného čítania a zadávaním otázok na zisťovanie porozumenia a úloh na vyhľadávanie jednoduchých informácií z prečítaného textu. V prevažnej miere ich viedli k sumarizácii textu (ústne i písomne), k vyjadreniu vlastných postojov a skúseností. Počúvanie textu (z nahrávky alebo v podaní učiteľa) a motivačný rozhovor o počutom texte zaradila len 1 učiteľka na 4 hodinách. Do hrových rečových činností boli žiaci zapojení minimálne, čítanie s predpovedaním deja a dramatizácia textu neboli zaradené ani na jednej hodine.

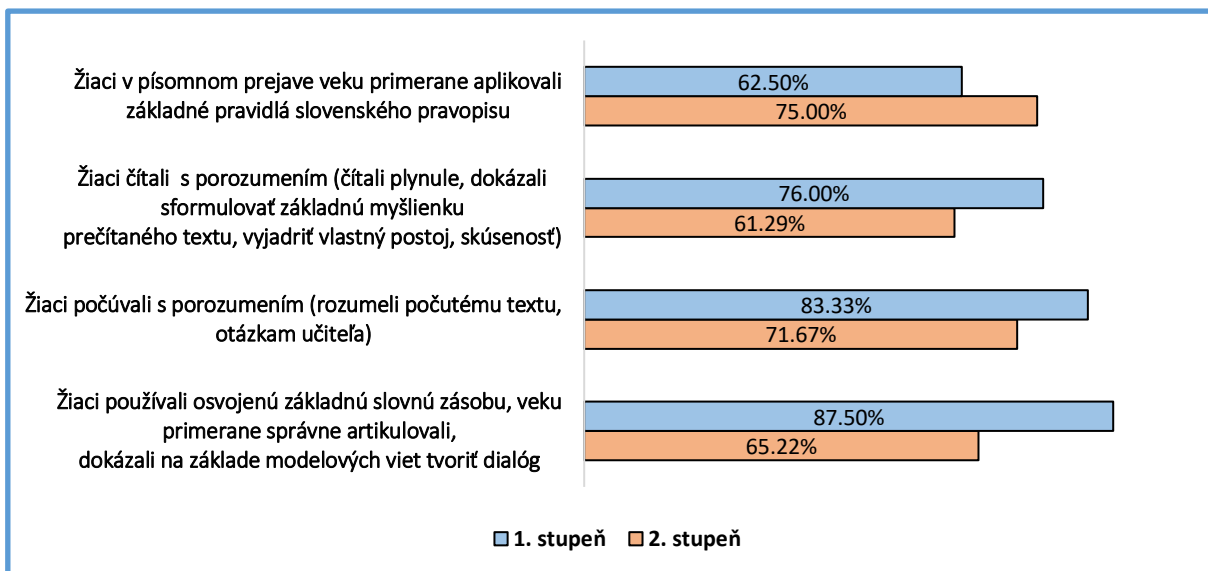
Vyučovanie bolo prevažne účelne podporované využívaním učebníc, pracovných listov, nástenných tabulí a svojpomocne vyrobených učebných pomôcok. K názornosti vyučovania a k počúvaniu s porozumením na 1 hodine prispela audiovizuálna technika (didaktický film) a na 2 hodinách CD k učebnici. Metodické listy ŠPÚ čiastočne využila 1 učiteľka.

Kompenzačným opatreniam zameraných na málo úspešných žiakov bola venovaná minimálna pozornosť, na hodinách dominovala frontálna forma práce. Posilnenie sociálneho učenia a podpora rovesníckeho učenia sa vyskytli na sledovaných hodinách len sporadicky, zadania podľa špecifických potrieb žiakov sa na hodinách nevyskytli.

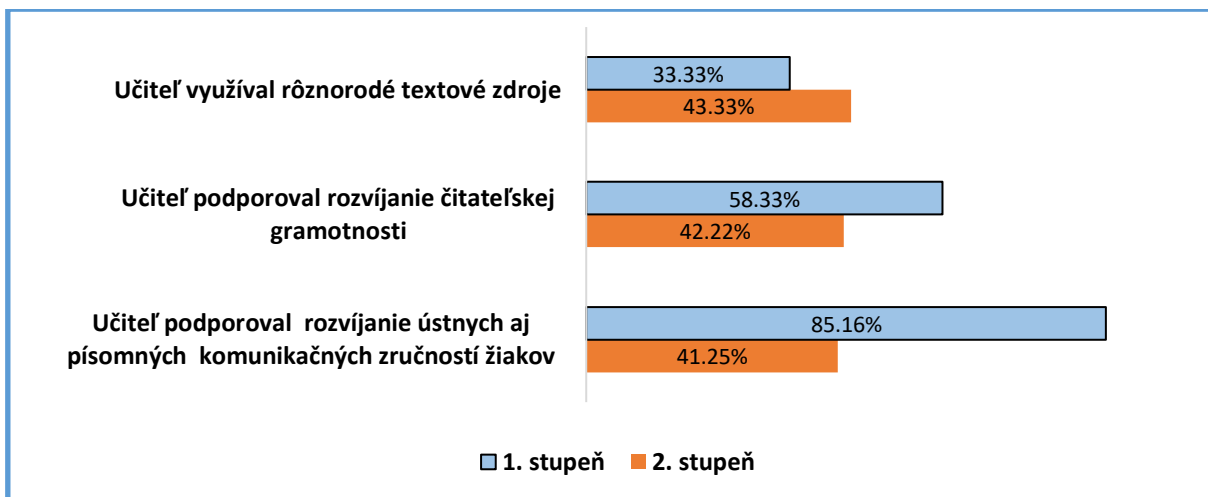
Z metód na vyučovanie jazyka využívali čiastočne priamu direktnú metódu, 1 učiteľka využila na hospitovaných hodinách gramaticko-prekladovú metódu (časť hodiny viedla dvojazyčne - pokyny, otázky, prečítaný text). Na 3 hodinách učiteľka vo väčšej miere povzbudzovali žiakov k používaniu slovenského jazyka v maximálnej miere. Na týchto hodinách sa vyskytlo aj využívanie komunikatívnej metódy a na 1 hodine bola zaradená audiovizuálna (štruktúrno-globálna) metóda. Metóda odpovede celým telom, situačná, audiolingválna metóda, hranie rolí, didaktická hra, projektové vyučovanie brainstorming ani brainwriting v priebehu vyučovania zaradené neboli.

³ text o futbalovom klube DAC

Graf 1 Preukázané komunikačné kompetencie žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania na vyučovacích hodinách predmetu SJSL

Graf 2 Podpora rozvíjania komunikačných kompetencií žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní na vyučovacích hodinách predmetu SJSL

2 ZÁVERY

V školskom roku 2022/2023 pri vzdelávaní žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní postupovali v škole podľa nezmeneného ŠKVP, základný dokument nemodifikovali. UP akceptoval RUP. Triedy sa na hodinách SJSL nedelili vo všetkých ročníkoch na skupiny s počtom žiakov do 17. Odbornosť vyučovania predmetu SJSL bola celkovo zabezpečená na 100 %. V škole používali učebnice schválené MŠVVaŠ SR.

Výrazne pozitíva

- kladenie jasne formulovaných otázok učiteľkami smerom k žiakom;

- systematické korigovanie správnej výslovnosti a artikulácie žiakov (primárne vzdelávanie);
- zaradovanie priamej (direktnej) metódy (primárne vzdelávanie).

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov vo vyučovacom procese (nižšie stredné vzdelávanie);
- zdokonaľovanie komunikačných zručností žiakov zaradením tvorby krátkych dialógov a súvislého prejavu vo vyučovacom procese (nižšie stredné vzdelávanie);
- diferencovanie zadávaných úloh a činností na hodine vzhľadom na vekové a špecifické potreby žiakov;
- zaraďovanie aktivizujúcich metód vyučovania jazyka (nižšie stredné vzdelávanie).

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 3 ods. 4 vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole (prekročenie najvyššieho počtu žiakov v skupinách pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra v 2. ročníku)

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. **odporúča**
 - zabezpečiť externé a interné vzdelávanie pedagogických zamestnancov zamerané na prehĺbovanie ich vedomostí a zručností potrebných na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov v predmete SJSL ;
 - venovať zvýšenú pozornosť úrovni vyučovania predmetu SJSL, monitorovať kvalitu výchovy a vzdelávania v predmete so zameraním na využívanie aktivizujúcich foriem a metód vyučovania jazyka s cieľom rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov;
 - na vyučovacích hodinách SJSL podporovať rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov (zaraďovaním počúvania textu, čítania s predpovedaním deja, dramatizácie textu, podnecovaním žiakov k vyjadreniu vlastného postoja, skúseností, zapájaním žiakov do hrových rečových činností...);
 - na vyučovacích hodinách SJSL podporovať rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (zaraďovaním uvoľňovacích cvičení, tvorby krátkych dialógov, tvorby krátkeho súvislého prejavu, spievaním piesní, recitovaním básní...)
 - diferencovať zadávané úlohy a činnosti na hodinách vzhľadom na vekové a špecifické potreby žiakov.
2. **ukladá kontrolovanému** subjektu v lehote do 31. 05. 2023 **priať konkrétne opatrenie** na odstránenie zisteného nedostatku týkajúceho sa prekročenia najvyššieho počtu žiakov v skupinách pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru v Trnave s uvedenými termínmi splnenia a menami zodpovedných zamestnancov.

Správu o splnení prijatých a uložených opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru v Trnave v termíne do 15. 09. 2023.

PÍSOVNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Školský vzdelávací program a jeho prílohy – učebný plán, učebné osnovy
2. Zápisnice z rokovaní pedagogickej rady
3. Rozvrhy hodín tried
4. Osobné rozvrhy hodín učiteľov SJSL

5. Doklady o vzdelaní pedagogických zamestnancov

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovil:

školský inšpektor: Mgr. Ladislav Deák

Dňa: 15. 03. 2023

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Ladislav Deák

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Zuzana Csápaiová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 29. 03. 2023 v Okoči:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava

Mgr. Ladislav Deák

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Zuzana Csápaiová

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú (vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Zuzana Csápaiová

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Ladislav Deák, školský inšpektor

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti